

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران

مدرسه علمیه امام خمینی (رحمه الله علیه)

شهر بندر امام خمینی (رحمه الله علیه)

عنوان

تحلیل و بررسی تعقل و حماقت از دیدگاه آیات

و روایات

استاد داور

حجت الاسلام و المسلمین آقای عبد الرضا آقاجری

استاد راهنما

سرکار خانم سلمانی زارچی

پژوهشگر

سارا نژاد مقدم

سال تدوین

۱۳۹۸

بسم الله الرحمن الرحيم

تحمیدیه:

حمد و ستایش مخصوص خدا و سزاوار ستایش کردن است و ستایش حق او است(او را ستایش می‌کنم) چنان ستایشی که شایسته‌ی اوست ستایش بسیار(بیرون از شمار) و پناه می‌برم به خدا از شر (هوای) نفسم به درستی که نفس بسیار فرمانده به بدی است جزاینکه رحم کند پروردگار من (و آدمی را نگه دارد) و پناه می‌برم به او از شر شیطان که پیوسته گناهی بر گناهانم می‌افزاید و به او پناه می‌برم از جور و ظلم هر ستمکار فاجر و سلطان ظالم و دشمن قوی و زورگو، خدایا مرا از سپاه خود قرار ده که همانا سپاه و لشکر تو پیروزند و مرا از حزب و گروه خودت قرار ده که همانا گروه تو رستگارند و مرا از دوستان قرار ده که همانا بر دوستان تو هیچ ترسی نیست و آنان هیچ وقت غمناک و اندوهگین نمی‌شوند.

تقدیم به:

تقدیم به او که آموخت مرا تا بیاموزم استاد گرمی خانم سلمانی و تقدیم به آنان که وجودم جز هدیه وجودشان نیست پدر و مادر عزیزم و تقدیم به همسر مهربانم که مسیح وار با صبرش در تمامی لحظات رفیق راه بود و تقدیم به گل‌های نازم ریحانه و سہی که کودکی گمشده‌ام را در چهره معصومشان پیدا کردم.

تقدیر و تشکر:

سپاس مخصوص خداوند مهربان که به انسان توانایی و دانایی بخشید تا به بندگان شفق و دردت، مهربانی کند و در حل مشکلاتشان یاری‌شان نماید. از راحت خویش بگذرد و آسایش هم‌نوعان را مقدم دارد، با او معامله کند و در این خلوص انباز نگیرد و خوش باشد که پروردگار سمیع و بصیر است. سپاس ایزد منان که به من این فرصت را داد تا به این مرحله از علم رسیده و از هیچ محبتی دریغ نکرد و در تمام مراحل زندگیم مرا قوت قلب بود.

منابع و مأخذ:

قرآن کریم

نهج البلاغه

۱. ابن ابی جمهور، محمد بن زین الدین، عوالی اللئالی العزیزیه فی الاحادیث الدینیّه، ج ۱، چاپ اول، قم: انتشارات دارسیدالشهداء للنشر، ۱۴۰۵ق.
۲. ابن بابویه، محمد بن علی، الخصال، ج ۲، چاپ اول، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۶۲ش.
۳. ابوحیان، محمد بن یوسف، البحر المحیط فی التفسیر، ج ۸، بیروت: انتشارات دارالکفر، ۱۴۲۰ق.
۴. القمّی، المیرزا أبو القاسم، القوانين المحکمه فی الأصول، مترجم: رضا حسین صبح، ج ۳، چاپ اول، قم: انتشارات احیاء الکتب الاسلامیه، ۱۴۳۰.
۵. المدرسی، محمد تقی، التشريع الإسلامی مناهجه و مقاصده، ج ۱، چاپ دوم، تهران: انتشارات المدرسی، ۱۴۱۳.
۶. آمدی، عبدالواحد، غررالحکم و دررالکلم، ترجمه: محمدعلی انصاری، چاپ هشتم، چاپخانه گلها، قم: انتشارات امام عصر(عجل الله تعالی فرجه)، ۱۳۹۰.
۷. برقی، احمد بن محمد، المحاسن، ج ۱، چاپ دوم، قم: انتشارات دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۷۱ق.
۸. بیستونی، محمد، تدبر درقرآن شامل زمینه‌ها، کلیدها، اصول..، قم: انتشارات بیان جوان، ۱۳۸۵.
۹. تحریری، محمدباقر، عروج عقل، ج ۱، چاپ اول، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۰.
۱۰. جعفری، محمدتقی، قرآن نماد حیات معقول، چاپ سوم، تهران: مؤسسه تدوین و نشر آثار علامه جعفری، ۱۳۸۴ش.
۱۱. جمع من المحققین، أحكام الأطفال، ج ۳، چاپ: الثانیه قم: مرکز فقهی ائمه اطهار(علیهم السلام)، ۱۴۲۸ه. ق.

۱۲. جوادی آملی، عبدالله، منزلت عقل در هندسه معرفت دینی، چاپ دوم، قم: انتشارات إسرائ، ۱۳۸۶هـ.ش.
۱۳. جوهری، طنطاوی، الجواهر فی التفسیر القرآن الکریم، ج ۱، چاپ چهارم، بیروت: انتشارات دار احیاء التراث العربی، ۱۴۱۲.
۱۴. حرّ عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعة، ج ۱۵، چاپ اول، قم: مؤسسه آل البيت، ۱۴۰۹ق.
۱۵. حقی، إسماعیل، روح البیان، ج ۹، بیروت: انتشارات دار الفکر، بی تا
۱۶. درایتی، مصطفی، ترجمه تصنیف غررالحکم و دررالکلم، قم: مرکز نشر التابع المکتب الاعلام الاسلامی، ۱۳۶۶.
۱۷. راغب اصفهانی، حسین ابن محمد، مفردات الفاظ القرآن الکریم، چاپ دوم، چاپخانه سلیمانزاده، قم: انتشارات طلّیعه النور، ۱۴۲۷.
۱۸. _____، المفردات فی غریب القرآن، چاپ اول، بیروت: انتشارات دار القلم- الدارالشامیة، ۱۴۱۲هـ.
۱۹. رشید رضا، محمد، المنار، ج ۱۱، بیروت: انتشارات دارالفکر، ۱۹۹۰ م.
۲۰. سلیم زاده، خیرالله، پندهای پیامبر اکرم به ابی ذر، ج ۱، چاپ اول، تهران: انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۷۵.
۲۱. سهروردی، شهابالدین، عقل سرخ، چاپ ششم، تهران: انتشارات مولی، ۱۳۸۳.
۲۲. شب خیز، محمد رضا، اصول فقه دانشگاهی، اول، قم: نشر لقاء، ۱۳۹۲ هـ.ش.
۲۳. شیخ الإسلامی، حسین، هداية العلم فی تنظیم غرر الحکم، ج ۱، چاپ دوم، قم: مؤسسه أنصاریان للطباعة والنشر، ۱۴۲۸ هـ.ق.
۲۴. طباطبائی، محمدحسین، تفسیرالمیزان، ج ۲، ترجمه: محمدباقر موسوی همدانی، چاپ بیست و یکم، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۶۳.

۲۵. طوسی، ابوجعفر محمد بن حسن بن علی بن حسن، العدة فی أصول الفقه، مترجم: محمدرضا نصاری قمی، ج ۱، چاپ: اول، قم: انتشارات تیزهوش، ۱۴۱۷ق.
۲۶. فاضل موحدی لنکرانی، محمد، اخلاق فاضل، چاپ اول، قم: انتشارات مرکز فقهی ائمه اطهار (علیه السلام)، ۱۳۸۹.
۲۷. فراهیدی، خلیل بن احمد، العین، ج ۱، چاپ دوم، قم: انتشارات هجرت، ۱۴۱۰ق.
۲۸. فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، المحجة البيضاء، ج ۶، چاپ چهارم، قم: جماعة المدرسين بقم، موسسه النشر الاسلامی، ۱۴۱۷ق، ص ۶۴.
۲۹. قرشی، علی اکبر، قاموس قرآن، ج ۷-۶-۵، چاپ سیزدهم، چاپ حیدری، تهران: انتشارات دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۵۲.
۳۰. قمی مشهدی، محمدرضا، تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، ج ۱۱، قم: انتشارات دار الغدير، ۱۴۲۳.
۳۱. کلینی رازی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، ج ۱، چاپ چهارم، بی جا: انتشارات اسوه، ۱۳۷۹.
۳۲. _____، ترجمه اصول کافی، مترجم: لطیف راشدی - سعید راشدی، ج ۱، قم: انتشارات اجود، ۱۳۸۸.
۳۳. مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، ج ۱، چاپ سوم، بیروت: انتشارات دار احیاء التراث العربی، بی تا.
۳۴. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، ترجمه: حمیدرضا شیخی، ج ۳، چاپ هشتم، چاپخانه دارالحديث، قم: سازمان نشر دارالحديث، ۱۳۸۶.
۳۵. _____، رضا، برنجکار، دانش نامه عقاید اسلامی، ج ۱، چاپ اول، قم: انتشارات دار الحديث، ۱۳۸۵ش.
۳۶. مرتضی، مطهری، حکمت‌ها و اندرزها، ج ۱، چاپ بیست و یکم، تهران: انتشارات صدر، بی تا.
۳۷. _____، آشنایی با علوم اسلامی (اصول فقه، فقه)، قم: انتشارات صدرا، ۱۳۶۷.

۳۸. _____، مجموعه آثار ۲۲ (حکمت ها و اندرزها، فلسفه اخلاق، تعلیم و تربیت در اسلام، حکمت عملی)، ج ۲۲، تهران: انتشارات صدرا، ۱۳۸۹.
۳۹. مکارم شیرازی، ناصر، اخلاق در قرآن، ج ۳، چاپ اول، قم: انتشارات مدرسه الامام علی بن ابی طالب (علیه السلام)، ۱۳۷۷، ص ۴۰۶.
۴۰. _____، پیام امام امیرالمومنین (علیه السلام)، ج ۱۵، چاپ اول، تهران: انتشارات دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۸۶.
۴۱. نصیری، عبدالله، مبانی انسان شناسی در قرآن، چاپ سوم، بی جا، موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۷۹.

فصلنامه - نشریات، مقالات، سایت

۱. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، فصلنامه اخلاق، شماره ۸، تابستان ۱۳۸۶.
۲. _____، فصلنامه علوم سیاسی، ش ۱۱.
۳. _____، فصلنامه اخلاق، شماره ۲۱، پاییز ۱۳۸۹.
۴. _____، فصلنامه معارف اسلامی، ش ۸۱.
۵. مجموعه آثار کنگره اندیشه‌های اخلاقی - عرفانی امام خمینی (ره) - ج ۵، مقالات عرفانی (۲)
۶. جواد، مستوفی، برگرفته از مقاله شکوفایی عقل در نهج البلاغه،
۷. ضیاء، مرتضوی، مقاله در باب همسران پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله و سلم) در قرآن کریم
۸. محمدکاظم، شاکر، مجله پژوهش‌های فلسفی - کلامی، شماره ۴.
۹. نشریه حوزه شماره ۱۴۸ تاریخ ۲۸ شهریور ۱۳۸۹
۱۰. موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، ماهنامه معرفت شماره ۱۶۳ - تیر ۱۳۹۰.
۱۱. پایگاه اسلام کوئست، برگرفته از مقاله «تفاوت هوش و عقل»، تاریخ بازیابی ۱۳۹۵/۴/۸.
۱۲. اینترنت: مقاله در مورد بررسی کامل عقل از دیدگاه امیرالمومنین.

۱۳. ولی‌زاده، روزنامه جام‌جم، ۱۳۸۸.

۱۴. رهنمودهایی به طلاب و دانشجویان جوان از منظر آیت الله ابراهیم امینی، تاریخ انتشار :

۳/۵/۱۳۹۸

۱۵. <http://www.porsemanequran.com>